<u>अस्वीकरण</u>

नेपालीमा अनुवाद गरिएको मामिलाको निर्णय पक्षकारले आफ्नो भाषामा बुझ्नु को लागि मात्र हो। सबै व्यावहारिक र आधिकारिक उद्देश्यका लागि, फैसलाको अंग्रेजी संस्करण नै प्रामाणिक हुनेछ र कार्यान्वयनको उद्देश्यका लागि पनि अंग्रेजी भाषा मै जारी भएको फैसला मान्य हुनेछ।

[२०२३] ४ एस.सि.आर. ८७०

नेपाली मा अनुवादः

दिल्ली विकास प्राधिकरण

बनाम

नरेन्द्र कुमार जैन र अन्य

(सिभिल अपील नं. ३३४० of २०२३)

मे ०४, २०२३

[एम. आर. शाह र अहसानुद्दीन अमानुल्लाह, जज.]

फेयर कम्पेन्सेसन एण्ड ट्रान्सपेरेन्सी इन ल्यान्ड एक्विजिसन, रिहैबिलिटेसन एण्ड रिसेटलमेन्ट एक्ट, २०१३ – धारा २४(२) –

उच्च अदालतले भूमि सम्बन्धित मुद्दा २०१३ ऐनको धारा २४(२) अनुसार समाप्त भएको घोषणा गर्यो – यो मुद्दाको तर्फबाट भूमि अधिग्रहण आयोगको मुख्य दाबी थियो कि भूमिको कब्जा लिइएको छ र मूल रिट याचिकाकर्ताहरू दर्ता मालिक होइनन्, तिनीहरू पछिका खरिदारहरू हुन् – तथापि, उच्च अदालतले मानव धर्म ट्रस्ट बनाम NCT of दिल्ली मुद्दाको आधारमा रिट याचिका स्वीकार गर्यो – अपिलमा, न्यायालयले बताए कि मानव धर्म ट्रस्ट मुद्दाको निर्णय शिव कुमार र अन्य बनाम भारत संघ र अन्य तथा दिल्ली विकास प्राधिकरण बनाम गॉडफ्रे फिलिप्स (आई) लिमिटेड र अन्य मुद्दाहरूको निर्णयको आलोकमा उपयुक्त नभएको निर्णय गरेको छ – दुवै मुद्दामा विशेष रूपमा उल्लेख गरिएको छ कि पछिका खरिदारको अधिग्रहणको लापर्वाही/समाप्ति चुनौती दिन कुनै पनि स्थिति नहुने – उच्च अदालतको प्रश्नास्पद फैसला र आदेश अस्वीकार्य छ।

सरकार राज्य दिल्ली बनाम मानव धर्म ट्रस्ट (२०१७) ६ एसएससी ७५१: [२०१७] ४ एससिआर २३२ – सन्दर्भित।

शिव कुमार र अन्य बनाम भारत संघ र अन्य (२०१९) १० एससी २२९; दिल्ली विकास प्राधिकरण बनाम गॉडफ्रे फिलिप्स (आई) लिमिटेड र अन्य सिभिल अपील नं. ३०७३/२०२२ – भरोसा गरिएको।

केस कानून सन्दर्भ

[२०१७] ४ एससिआर २३२ सन्दर्भित पैरा २

सिभिल अपीलीय अधिकारक्षेत्रः सिभिल अपील नं. ३३४० *of* २०२३।

दिल्ली उच्च न्यायालयको २०.०७.२०१८ मा दिइएको फैसला र आदेश (डब्ल्यूपी(सी) नं. ९७४५ / २०१५) बाट।

माननीय मानिका त्रिपाठी, अशुतोष कौशिक, मनीष वशिष्ठ, वकीलहरू, अपिलकर्ताका लागि।

माननीया सुजीता श्रीवास्तव, वकील, प्रतिवादीहरूका लागि।

अदालतको फैसला न्यायमूर्ति एम. आर. शाहले दिनुभयो।

१. दिल्ली उच्च न्यायालयद्वारा दिइएको प्रश्नास्पद फैसला र आदेश (डब्ल्यूपी(सी) नं. ९७४५ of २०१५) बाट असन्तुष्ट र क्षुब्ध भएर, जसमा उच्च अदालतले उक्त रिट याचिका स्वीकार गरेर भूमि अधिग्रहणको सम्बन्धमा २०१३ को फेयर कम्पेन्सेसन एण्ड ट्रान्सपेरेन्सी इन ल्यान्ड एक्विजिसन, रिहैबिलिटेसन एण्ड रिसेटलमेन्ट ऐनको धारा २४(२) अनुसार अधिग्रहण लापर्वाही भएको घोषणा गरेको छ, दिल्ली विकास प्राधिकरणले यो अपील दायर गरेको छ।

१. उच्च अदालतको प्रश्नास्पद फैसला र आदेषबाट देखिन्छ र भूमि अधिग्रहण आयोगको तर्फबाट उच्च अदालतमा दायर प्रतिवाद अनुसार पनि, उक्त भूमिको कब्जा १२.०७.२००४ मा लिइएको थियो भन्ने दाबी थियो। भूमि अधिग्रहण आयोगको तर्फबाट यो पनि दाबी थियो कि मूल रिट याचिकाकर्ता-प्रतिवादीहरू दर्ता मालिक होइनन् र तिनीहरू पछिका खरिदारहरू हुन्। तथापि, त्यसपछि, यस अदालतको सरकार नेपाल राज्य दिल्ली बनाम मानव धर्म ट्रस्ट (२०१७) ६ एसएससी ७५१ मुद्दाको निर्णयमा भरोसा गरेर, उच्च अदालतले रिट याचिकाकर्ताहरू पछिका खरिदारहरू हुँदाहुँदै पनि अधिग्रहणको चुनौती दिन र/वा अधिग्रहण लापर्वाही हुने घोषणा गर्न कुनै लोकस नहुने भन्ने आपत्ति खारेज गर्यो, त्यसपछि, क्षतिपूर्ति भुक्तानी नगरिएको/प्रस्तुत नगरिएको आधारमा, उच्च अदालतले रिट याचिका स्वीकार गर्यो।

३. तथापि, यो ध्यान दिन आवश्यक छ कि उच्च अदालतले प्रश्नास्पद फैसला र आदेश दिँदा भरोसा गरेको यस अदालतको मानव धर्म ट्रस्ट (उपरोक्त) मुद्दाको निर्णय, शिव कुमार र अन्य बनाम भारत संघ र अन्य (२०१९) १० एससी २२९ मुद्दाको निर्णय र त्यसपछिको दिल्ली विकास प्राधिकरण बनाम गॉडफ्रे फिलिप्स (आई) लिमिटेड र अन्य, सिभिल अपील नं. ३०७३/२०२२ मुद्दाको निर्णयको प्रकाशमा उपयुक्त कानून नभएको घोषणा गरिएको छ।

४. शिव कुमार (उपरोक्त) र गॉडफ्रे फिलिप्स (आई) लिमिटेड (उपरोक्त) मुद्दामा विशेष रूपमा उल्लेख गरिएको र निर्णय गरिएको छ कि पछिका खरिदारको अधिग्रहणको चुनौती दिन र/वा अधिग्रहण लापर्वाही हुने घोषणा गर्न कुनै पनि लोकस नहुने।

५. यस विषयमा, उच्च अदालतद्वारा दिइएको प्रश्नास्पद फैसला र आदेश अस्वीकार्य छ र यसलाई रद्द गरिनु पर्छ र तदनुसार रद्द गरिएको छ। अपील स्वीकार गरिएको छ। कुनै पनि खर्च छैन।

लम्बिएका आवेदनहरू, यदि कुनै छन् भने, पनि निष्कर्षमा पुगेका छन्।

अंकित ज्ञान अपील स्वीकार गरिएको छ।
(सहायता: अभिषेक अग्निहोत्री, एलसीआरए)